

COLONSCOPELEN

INHOUD

01	Hoe werken de darmen?	4
02	Fecale incontinentie	5
03	Oorzaken van fecale incontinentie	6
04	Constipatie	7
05	Colonsoelen	8
06	Verloop van een colonsoeling	8
07	Tips	10
08	Problemen aanpakken	12
09	Andere technieken	13
10	Mijn spoelrecept	14
11	Mijn spoelresultaat	15
12	Team	16

01 HOE WERKEN DE DARMEN?

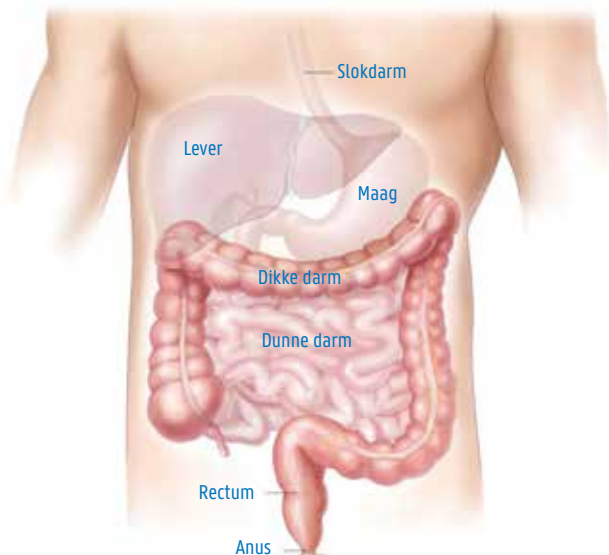
Onze darmen zijn een deel van het verteringssysteem. Voedsel passeert door de maag en de dunne darm. In de dunne darm wordt het voedsel afgebroken. De bruikbare stoffen worden in het lichaam opgenomen en gebruikt voor energie, groei en weefselherstel.

Wat overblijft, is een mengsel van verteerd voedsel en sappen. Dat beweegt verder naar de dikke darm (het colon). De dikke darm haalt water en zouten uit dit mengsel. De rest, het afval (stoelgang), slaat hij op en verplaatst hij vervolgens naar de endeldarm (het rectum).

De darm heeft peristaltiek. Dit is een knijpende beweging die ervoor zorgt dat het voedsel en daarna de stoelgang vooruitkomen in de darm. Dieet, houding en beweging beïnvloeden de peristaltiek.

Het laatste deel van de darm (de endeldarm of het rectum) en de anus (stoelgangopening) controleren het lozen van stoelgang.

Wanneer de dikke darm leeggemaakt wordt, zet de endeldarm uit. Sensoren in de wand van de endeldarm en de bekkenbodemspier (waar de endeldarm doorheen loopt) registreren dit en geven een seintje aan de inwendige sluitspier om te ontspannen.

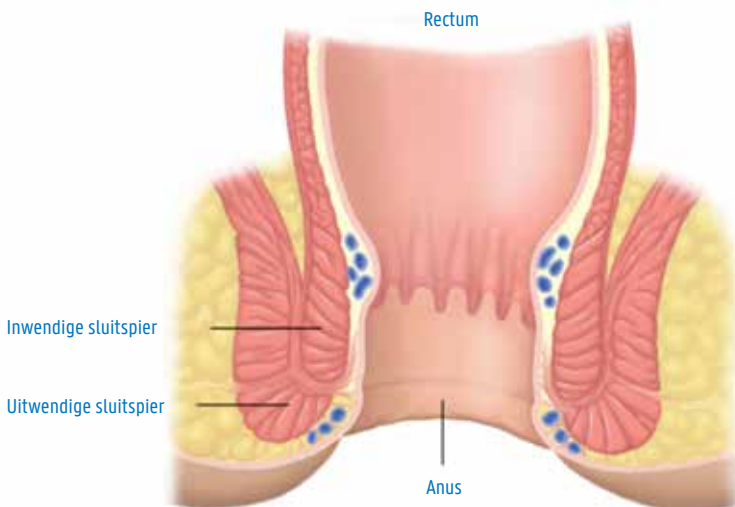

Zo kan de inhoud van de endeldarm verder afdalen en in contact komen met het anaal kanaal. Het anaal kanaal is heel gevoelig en kan het onderscheid maken tussen vast, vloeibaar of lucht. Het signaleert dat ook. Op dat moment worden we gewaar dat we stoelgang moeten maken of een wind zouden willen laten.

Door de uitwendige sluitspier (sfincter) en de bekkenbodemspier op te spannen, kan je de stoelgang tijdelijk ophouden of terugduwen.

Eens we op het toilet zitten, ontspannen we de uitwendige sluitspier en de bekkenbodemspier. De stoelgang verlaat het lichaam door de spierwerking van de endeldarm en het persen met de buik.

Tijdens dit hele traject kan er iets fout lopen waardoor we de controle over de stoelgang verliezen.

02 FECALE INCONTINENTIE

Fecale incontinentie is ongewild stoelgangverlies.

Ongewild stoelgangverlies is vervelend, zeker als uw kind ouder wordt en leeftijdsgenootjes geen luiers meer nodig hebben. Er kan ook reukhinder ontstaan en vaak kunt u niet onmiddellijk de luiers verschonen, met risico op irritatie van de billen.

03 OORZAKEN VAN FECALE INCONTINENTIE

Verschillende aandoeningen kunnen de zindelijkheid verstoren. We sommen er hier een aantal op. Ze zijn niet noodzakelijk van toepassing op uw kind. De arts is het best geplaatst om u meer informatie te geven.

Anorectale malformaties

We spreken van anorectale malformaties als de anus bij de geboorte ontbreekt of misplaatst is. Dat heeft volgende gevolgen:

- ▲ De endeldarm (het rectum) is minder gevoelig voor stoelgang of gas.
- ▲ Het reservoir van de endeldarm werkt traag waardoor stoelgang opstapelt met constipatie (harde stoelgang) tot gevolg.
- ▲ De sluitspier is onvoldoende ontwikkeld en niet sterk genoeg om stoelgang tegen te houden.

Ziekte van Hirschsprung

Bij de ziekte van Hirschsprung zijn de darm en de sluitspier abnormaal bezuwd. Zelfs een operatie leidt mogelijk niet tot zindelijkheid.

Spina bifida

Bij spina bifida (open rug) zijn de darmproblemen het gevolg van beschadigde zenuwen op het laagste niveau van het ruggenmerg:

- ▲ De sluitspieren falen tot op zekere hoogte.
- ▲ De endeldarm wordt de stoelgang minder gewaar.
- ▲ De buik- en bekkenbodemspieren die nodig zijn om stoelgang naar buiten te persen, zijn vaak zwak.

Bij functionele constipatie en een megarectum kan de gevoeligheid veranderen, samen met de werking van de sluitspier.

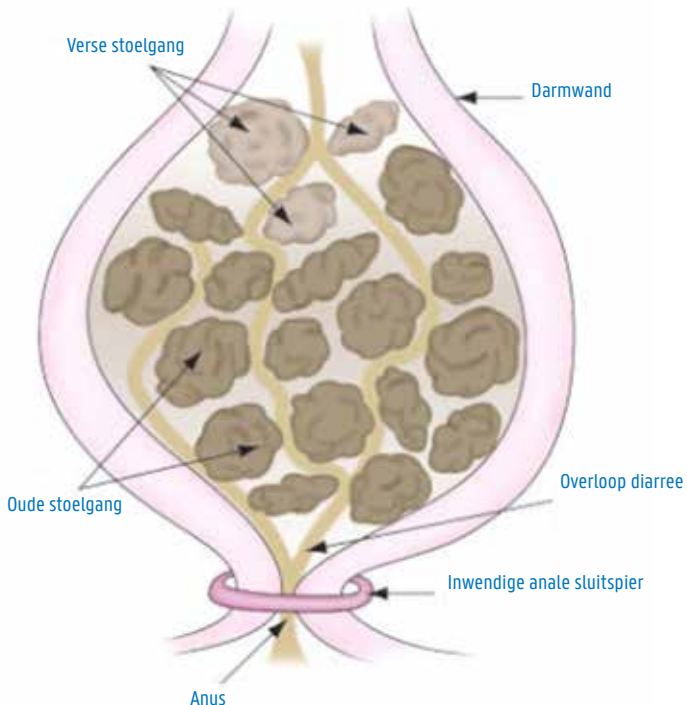
04 CONSTIPATIE

Naast fecale incontinentie komt ook constipatie regelmatig voor. De stoelgang wordt hard en dik doordat hij te lang in de darm blijft zitten.

Constipatie kan buikpijn, slechte eetlust en humeurigheid veroorzaken. Ook urineweginfecties en vesico-urethrale reflux (urine die vanuit de blaas langs de urineleiders de nieren bereikt en beschadigt) kunnen erdoor in de hand gewerkt worden.

Na verloop van tijd kan de dikke darm in die mate uitrekken dat een megarectum en megacolon (sterk uitgezet rectum, dikke darm) ontstaan. De gevoeligheid voor gewaarwording van stoelgang vermindert en er is een risico op het ontstaan van divertikels (uitstulpingen in de darmwand die kunnen ontsteken).

Kinderen met ernstige constipatie hebben meestal minder problemen met stoelgangverlies omdat de harde stoelgang functioneert als een soort stop. Hierdoor wordt het probleem vaak onderschat. Anderzijds kan zachte ontlasting over harde stoelgang heen lekken en voor vegen in de broek zorgen.

05 COLONSPOELEN

Bij colonspoelen laten we water in de dikke darm lopen (anaal = retrograad of via stoma = antegraad) met de bedoeling om zoveel mogelijk stoelgang te verwijderen en zo de dikke darm “schoon” te spoelen.

Een darm die leeggespoeld is, kan de stoelgang van de volgende dag opvangen zonder ongewild verlies.

06 VERLOOP VAN EEN COLONSPOELING

Benodigheden

- ▲ Een spoelzak met tip en regelklem (bv. Coloplast®)
- ▲ Een glijmiddel (vaseline of KY-jelly)
- ▲ Kraantjeswater op lichaamstemperatuur (lauw)
- ▲ Toilet of toiletstoel
- ▲ Haakje (ter hoogte van schouders als u zit) om de spoelzak aan de muur op te hangen

Uitvoering

- ▲ Vul de spoelzak met lauw kraantjeswater. We beginnen met 20 ml/kg.
- ▲ Hang de zak aan het haakje.
- ▲ Laat het water in de leiding met de rolklem lopen, tot er water uitdruppelt.
- ▲ Laat de onderkleding zakken of doe ze volledig uit.
- ▲ Neem een comfortabele houding aan op het toilet of op de toiletstoel.
- ▲ Bestrijk de tip met glijmiddel.
- ▲ Spreid de benen en plaats de tip voorzichtig tot in de anus.
- ▲ Druk de tip goed aan.
- ▲ Zet de rolklem open en laat het water in de darm stromen.
- ▲ Aan het draaiventiel kunt u de inloopsnelheid goed volgen.
- ▲ Van zodra al het water ingelopen is, wacht u 10 tellen.
- ▲ Verwijder nu de tip.
- ▲ Neem 30 minuten de tijd zodat water en stoelgang voldoende kunnen uitlopen.
- ▲ Met toiletpapier veegt u de anus schoon.
- ▲ Trek de onderkleding opnieuw aan.
- ▲ Reinig de zak en tip goed met kraantjeswater en detergent.
- ▲ Droog de zak met een keukenhanddoek en zwier de leiding rond.
- ▲ Bewaar alles in een droge ruimte (niet de badkamer).
- ▲ Was uw handen.
- ▲ Koop jaarlijks een nieuwe spoelzak.

07 TIPS

Voeding en toilethygiëne

- ▲ Eet vezelrijke voeding (rauwe groenten, fruit, bruin brood, enz.).
- ▲ Drink veel water (afhankelijk van de leeftijd 0,5 à 1,5 liter per dag).
- ▲ Zorg voor regelmatige toilettraining (3 x per dag 5 minuten toiletzit na elke hoofdmaaltijd).

Bij sommige patiënten moeten we overgaan tot manuele stoelgangevacuatie (= zelf de stoelgang verwijderen).

Behandeling van constipatie

Colonsoelen lukt niet bij ernstige constipatie. In dat geval loopt het water gewoon over de harde stoelgang heen zonder die mee naar buiten te spoelen. Voor de start van een colonsoeling is het daarom nodig om alle harde stoelgang te verwijderen met lavementen of medicatie. Eventueel kan in de beginperiode van het spoelen een laxeermiddel gebruikt worden om te vermijden dat zich opnieuw harde stoelgang vormt.

Regelmaat

Het is bij de start heel belangrijk om alle dagen te spoelen, met dezelfde hoeveelheid water en liefst op hetzelfde tijdstip. 's Avonds spoelen heeft het voordeel dat eventuele spoelresten 's nachts in een pamber kunnen opgevangen worden. Eens er een goed ritme is, kunnen sommige kinderen proper blijven door slechts om de twee dagen te spoelen.

Goed op het toilet zitten

Bij colonsoelen gebruiken we een grote hoeveelheid water. Wanneer dit water niet in het toilet kan opgevangen worden, is het bijna onmogelijk om het colonsoelen op een comfortabele manier uit te voeren. Omdat het meestal 20 tot 30 minuten duurt vooraleer al het water weer uit de aars is gelopen, is het belangrijk dat uw kind gemakkelijk en stevig op het toilet kan zitten. Een inlegbril bij kleine kinderen, een antidecubitustoiletkussen, een handensteun naast het toilet, een voetbankje of een toiletrolstoel zijn hulpmiddelen om het toiletzitten comfortabeler te maken.

Afleiding tijdens het colonspoelen

Colonspoelen duurt in totaal al gauw een halfuurtje. Zorg voor een aangename, verwarmde ruimte. Bekijk samen met uw kind hoe u het dagelijks terugkerend ritueel zo aangenaam mogelijk kunt doorbrengen: tv, video, playstation, voorlezen, speelgoed, enz.

Motivatie

Het is belangrijk dat zowel u als uw kind gemotiveerd zijn. Vooral in het begin zal u moeten zoeken naar de beste manier om de colonspoeling uit te voeren. Dit vraagt de tijd en de wil om eventuele problemen te bespreken en op te lossen. Meestal starten we het colonspoelen bij kinderen vanaf de leeftijd van 5 jaar en leren we de techniek aan een of beide ouders aan.

Soms kan thuisverpleging ingeschakeld worden.

Belonen

Bij belonen denken we niet aan cadeautjes maar aan een positieve houding van de begeleider (ouder). Vertel uw kind hoe fier u bent, hoe flink het is.

Een gezelschapsspelletje spelen of een sticker kleven na elke colonspoeling kan uw kind stimuleren om flink mee te werken met de colonspoeling.

Persoonlijke aanpak

De aanpak en eventuele problemen zijn bij elk kind anders. Daarom is het heel belangrijk dat u samen met de arts en verzorgers een persoonlijk spoelplan opstelt. Dat plan wordt aangepast aan de noden van uw kind. Volg het goed op en laat het indien nodig bijsturen.

08 PROBLEMEN AANPAKKEN

Wat doet u bij krampen?

Gebruik lauw water (niet te koud of te warm water) en laat het water trager inlopen.

Buikkrampen kort na het inlopen kunnen erop wijzen dat de dikke darm samentrekt en de stoelgang voortstuwt. Onderbreek het spoelen, wacht tot er een eerste stoelgang komt en spoel dan verder.

Laat het water in verschillende porties inlopen met rustpauzes tussenin.

Wat als er weinig of geen ontlasting uitloopt?

Als er enkel water uitloopt, duidt dit soms op een opstapeling van stoelgang. Dan is het belangrijk om te laxeren (ofwel door een flect via de poep toe te dienen ofwel door laxemiddelen zoals lactulose®, movicol® of forlax® via de mond te geven) zodat de stoelgangprop verdwijnt. Soms duidt dit probleem op het feit dat er geen stoelgang klaar zit. Dan kan een spoeling overgeslagen worden. Bespreek dat met uw arts.

Wat bij buikgriep of diarree?

Spoel niet als uw kind buikgriep of diarree heeft.

Wat als uw kind niet proper is tussen de spoelbeurten?

Gebruik voldoende water. Laat uw kind lang genoeg zitten na het spoelen.

Noteer wanneer het stoelgangverlies voorkomt en bespreek dit met uw arts voor de oplossingen.

09 ANDERE TECHNIKEN

Anale plug

Een anale plug kan een hulp zijn om kleine hoeveelheden stoelgangverlies tegen te gaan. De plug ziet eruit als een staafje met een koordje. Van zodra het in de endeldarm is ingebracht, neemt de plug de vorm aan van een paddenstoel en wordt tot vier maal groter dan de oorspronkelijke vorm. De plug neemt dus de vorm aan van de endeldarm en beschermt tegen het verlies van kleine hoeveelheden stoelgang.

De anale plug mag tot 12 uur in de endeldarm blijven zitten. Met het koordje kan de plug gemakkelijk verwijderd worden. De anale plug bestaat in twee maten.

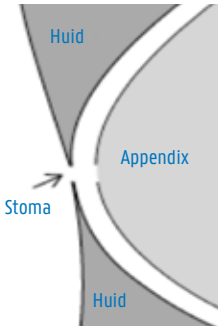

ACE of Maloneprocedure

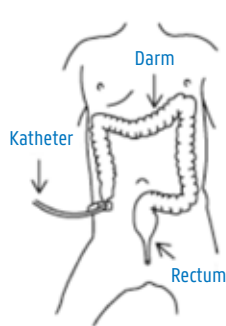
Voor kinderen die streven naar meer onafhankelijkheid en die het moeilijk vinden dat de ouders hun privacy binnendringen door colonspoelingen te geven, is een operatie mogelijk: een appendicostomy of Maloneprocedure. De ingreep kan ook soms helpen om een betere zindelijkheid te krijgen voor stoelgang.

De Maloneprocedure biedt enkel een andere manier van colonspoelen aan. Het kind kan spoelen met een fijne katheter via een opening in de buik of ter hoogte van de navel, terwijl het op het toilet zit. Het water komt in de dikke darm en duwt de stoelgang voorwaarts. Voor een kind is een 'antegrade' (met de richting van de peristaltiek mee) spoeling via een ACE gemakkelijker uit te voeren en comfortabeler dan een 'retrograde' (via de aars) colonspoeling.

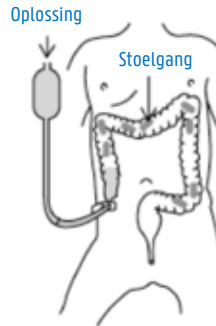
Tijdens de operatie gebruikt de chirurg een stukje darm (de appendix of een ander kort stukje darm) om een verbinding te maken tussen de dikke darm en de huid. Meestal maakt de chirurg de verbinding ter hoogte van de navel zodat die het minst zichtbaar is. Als dat niet kan, ziet u een kleine opening links of rechts van de navel. Dit laat toe om een katheter in te brengen zonder dat er lekkage van stoelgang ontstaat.

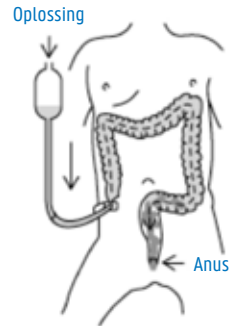
De appendix wordt tegen de huid gebracht en er wordt een opening gecreëerd ter hoogte van de bikinilijn

Een katheter wordt door de opening tot in de dikke darm geschoven

Water loopt via de katheter in de dikke darm

Het water loopt door de darm en neemt stoelgang mee naar buiten via de anus

Bij vragen over deze procedure kunt u steeds terecht bij uw arts.

10 MIJN SPOELRECEPT

Nieuwe spoelzak op (jaarlijks vervangen)

Hoeveelheid spoelvloeistof

Glijmiddel

Tijdstip van spoelen

11 MIJN SPOELRESULTAAT

Spoelvolume	Resultaat/stoelgang	Verlies tussendoor	Pijn

Nieuwe spoelzak op

12 TEAM

Bij vragen of twijfels kunt u steeds terecht bij de artsen en verpleegkundigen van de dienst Maag-, darm-, leverziekten en voedingsproblemen kinderen. Zij worden geleid door:

- ▲ Prof. dr. Saskia Vande Velde
- ▲ Prof. dr. Myriam Van Winckel
- ▲ Prof. dr. Stephanie Van Biervliet
- ▲ Prof. dr. Ruth De Bruyne

Maag-, darm-, leverziekten en voedingsproblemen kinderen

Ingang 10, route 1030

T +32 (0)9 332 39 66

Dagziekenhuis Kindergeneeskunde

T +32 (0)9 332 37 72

kinderdagziekenhuis@uzgent.be

Spina bifida-team en NMRC

Petra Berth

T +32 (0)9 332 89 80

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent
C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent
T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

